

Bu sayfalar, aynı kitapların izinde buluşan zihinlerin ve kalplerin ortak yankısıdır.
Agora'da paylaştığımız her düşünce, bu yolculuğa katılan herkese küçük ama kalıcı bir hatıra olsun.

Muhsin - Dert Bu Derttir

Yapay zekânın yayılmasıyla birlikte kurumlardaki sandalye sayısı da ciddi ölçüde azalmıştı. Artık yeni bir memura, yeni bir beyaz yakalıya ihtiyaç yoktu. Onların işlerini onlardan daha iyi yapan ve daha az masraflı programlar vardı. Ne hikmetse muhtarlıklar hâlâ duruyordu; gerçi onların koltuğunu e-Devlet dahi yıkamadı. Benim gelirimse gayet iyiydi. Sonuçta insanları koltuğundan eden yapay zekâ programlarından birinin, MemurAi markasının sahibiydim. Artık her yerde markamın afişleri ve altında adım yazılıydı: Çağdaş GÜNCEL.

Benim için her şey güzel görünse de yoğun bir duygu seli içindeyim. Göğsüm daralıyor, gözlerim doluyor; kendimi iki yüzlü hissediyorum. Benim yüzümden işsiz kalan binlerce insan ve yardıma ihtiyacı olanlar var.

Sokaklardaki o yüksek binalar artık sessizdi; sokaklar da öyle. Trafik hafiflemişti. İşsizlikle birlikte insanlar evlerine kapanmıştı. Artık kimsenin dolmuşa binecek parası dahi yoktu; en fazla mahallelerinde tur atıyorlardı. Herkesin elleri cebinde, başı önündeydi. Antik Yunan'da belki insanlar bu şekilde yürürken felsefi düşüncelere dalıyorlardı ama günümüzde sadece yarınki ekmeği düşünüyorlardı. Devlet, artan işsizlik ile birlikte “vatandaşlık maaşı” dağıtmaya başlamıştı ancak bu miktar kimseye yetmiyordu.

İnsanlara yardım etmek için mahalle mahalle gezmeye ka-

rar verdim. Kendimi sorumlu hissediyordum. İlk önce Yeşilöz Mahallesi'ne gittim. Bir arkadaşımınla erzak dağıtacaklardık, elimizde bir liste vardı. Başka yerlere de gitmemiz gerekiyordu. Erzağı teslim edeceğimiz evi arıyorduk ama bulamıyorduk. Yapay zekâ ile birlikte çok fazla kişi işsiz kalmıştı ve bu yüzden oradaki herkesin durumu çok kötüydü. İnsanların işsiz kaldığını ve durumlarının kötü olduğunu biliyordum ama “bilmek” ile “görmek” arasında çok fark varmış.

Aklımdan bunlar geçerken insanlar durumu anladı. İlk önce çocuklar geldi yanımıza; aslında en doğrusunu onlar yapıyordu. Arkalarından, sanırım anneleri olan bir kadın, ayağında eski püskü terliklerle geldi. Belki ayakkabısı yoktu, belki de giyecek vakti dahi olmamıştı. O erzağı diğerlerinden önce alması gerekiyordu. Gözlerinde umutsuzluk içinde bir umut vardı. Çocuğunun ameliyat olduğunu söylüyordu. Açık açık istemeye dili varmıyor, durumunu izah ederek anlamamızı bekliyordu.

Arkasında harabeden hallice, müstakil bir ev vardı. Belki çoğu kişinin hayalidir müstakil ev; ama içerisinin soğuk olduğu dışarıdan bile belli oluyordu. Hava bulutluydu, yağmur yeni yağmıştı ama sanki yaz mevsiminde bile içerisi ısınmıyor gibiydi. Evin her yerinde çürükler vardı; acaba içeride rutubet var mıydı?

Erzakla birlikte elimde bir miktar para da vardı. Aniden, “Erzak bir işe yarayacak mı?” diye düşündüm. Evde gaz olmayabilirdi. Çevremdeki kalabalık artıyordu. Aradığım aileyi bulamadım. Artık elimdekileri birisine vermem gerekiyordu; bu poşeti buradan birine vermeden ayrılmak haksızlık ola-

caktı. Daha fazla insanın birikip umutlanmasını da istemiyordum. Elimdekileri ilk gelen teyzeye verdim. Birisi arkadan, “Abi bize de!” dedi. Benden büyüktü ama orada “abi” bendim. Bu şekilde abi olmak tuhaftı; bunu hiç istemezdim.

Bizi bekleyen başka aileler vardı, gitmem gerekiyordu. Başım yerde, “Başka yerlere gitmemiz gerek,” diyebildim sadece. Dediğimi duydu mu bilmiyorum. Bir çocuk, “Abi, arabanın arkasında daha var,” dedi. “Başkası için...” diyebildim. Hemen arabaya bindim. Burası çıkmaz sokaktı; U dönüşü yapmakla uğraşmadan arabayı geri vitese taktım ve oradan gitmedim, adeta kaçtım. Araba hiç bu kadar hızlı çalışıp ani hareket etmemiştir. Benim kafamı kaldırıp bakamadığım o mahallede insanlar yaşıyordu. Benim kendi içimde katlanamadığım o duyguların bin katını, belki oradaki insanlar her gün yaşıyordu.

Sıradaki durak Hacı Bayram Mahallesi’ydi. Restore edilmiş evlerin arkasında virane bir mahalle daha... Her yerde ahşap evler vardı. Sokaklarda tabela yoktu; hangi yol, kaçınıcı sokak belli değildi. Yollarda hep çukurlar vardı. Burası Ankara’nın göbeğiydi ama hizmet gitmemiştir. Gelir durumu, mahalleye götürülen hizmeti de belirliyor belli ki.

Telefondan bana iletilen numarayı aradım. Sesi titreyen bir teyze açtı telefonu. Bazı insanların sesinden ihtiyaç sahibi olduğunu anlıyorsunuz. Teyzeye umutsuzca, “Neredesin?” diye sordum. “Cama çıktım,” dedi. Çevremde yüksek katlı binalar yoktu neyse ki, teyzeyi gördüm. “Aşağı inebilir misin?” dedim. “Kimsem yok,” dedi. Nasılıyani? Nasıl kimsesi yok? Hiçmi yok?

Kapının önüne gittik, emanetleri teslim ettik. Teyze, herkesin bildiği o dualarla karşılık verdi. Duyup duyabileceğiniz en güzel dualardı, en güzel sözlerdi onlar. Teyze yalnızdı. Acaba içeri girip yalnızlığına ortak mı olsaydım? Tek başına canı sıkılmıştır diye düşündüm. Ama içeri girersem belki de yük olacaktım. Belki bir şeyler ikram etmeyecek ama edemediği için utanacaktı. Teyzenin başında başörtüsü, üstünde entari... Üşüyor muydu acaba? Aklımdaki bu sorularla girmemeye karar verdim. Yüreğim de içeri girmeyi kaldırabilecek durumda değildi açıkçası. “Cümlemizden, cümlemizden...” diyerek arabaya döndüm.

Araba sıcaktı. Bir iki yere daha uğrayıp eve döndüm. Ev sıcaktı. Eve gelene kadar hiç üşümedim. Evde sıcak yemek vardı. Ne olmuştu peki? Vicdanım rahat mıydı? Hayır.

Schindler’in Listesi filmindeki o fabrikatör gibiydim. Aklımdan şunlar geçiyordu: “Bunları neden satmıyorum?” Gerçekten üzgün müydüm, yoksa bu bir vicdan mastürbasyonu muydu? Neydi bu? Yarın hepsini unutacaktım; ya haftaya ya da bir sonraki aya... Üzüntüm boştu. Gerçekten üzülen kişi daha fazlasını yapabilirdi. Her gün lüks kahveler içmek yerine o parayla insanlara yardım etmeye devam etmek gibi... Daha basit bir telefon da işimi görürdü, illa iPhone olmak zorunda değildi. O parayla da yardımcı olabilirdim... Tuhaf bir durum vesselam.

Şimdi ofisteki ortağımın yaşadığım problemler, trafikteki kornalar, hepsi o kadar küçüldü ki gözümde; kendime acıdım. Daha geçen gün “Bu hayata niye geldim, amacım ne?” gibi

sorularla kendimi bunaltıyordum. Şimdi ise bu soruların hepsi anlamsız geliyor. Benim bu dertlerim başkalarının lüksüydü! Geldim, iyi bir hayatım var ve yaşıyorum. Yaşıyorum gerçekten. Sanırım en önemlisi bu: Yaşamak. Temel ihtiyaçları karşılayabiliyorsan eğer, geriye kalan tek şey YAŞAMAK!

Arakna - İçimizde Kaybolan Sesler

Bazen insan durup düşünüyor:
“Biz ne zaman bu kadar uzaklaştık?” diye.

Eskiden sohbet etmek daha kolaydı sanki. İnsanlar birbirinin gözünün içine baka baka konuşurdu. Şimdi aynı ortamda oturuyoruz ama herkesin gözü başka yerde. Aynı masadayız, aynı evdeyiz, hatta bazen yan yanayız ama aklımız telefonda, işte, başka bir telaşta.

Hayatın temposu o kadar arttı ki çoğumuz ne hissettiğimizi düşünmeye bile vakit bulamıyoruz. Sabah kalkıyoruz, bir koşturma başlıyor. İş, güç, sorumluluklar, mesajlar, aramalar, yetişmesi gereken işler... Gün bitiyor ama insanın içindeki yorgunluk bitmiyor.

Belki de bugün en büyük sorunumuz, her şeye yetişmeye çalışırken kendimize yetişememek.

Mesela artık birine “Nasılsın?” diye soruyoruz ama çoğu zaman cevabı gerçekten duymak için sormuyoruz. Karşımızdaki “İyiyim.” deyince konu kapanıyor. Oysa belki de o “İyiyim.”in arkasında anlatılmayı bekleyen koca bir yük var.

Aynı şey evlerin içinde de yaşanıyor.

Akşam herkes evde ama herkes kendi ekranına bakıyor. Anne mutfakta bir şeylerle uğraşüyor, baba günün yorgunlu-

ğunu atmaya çalışıyor, çocuk odasında ya da telefonda. Aynı çatı altındalar ama bazen birbirlerinden kilometrelerce uzak gibiler.

En çok da bunu normalleştirdik galiba.

Kalabalıkların içinde yalnız hissetmeyi...

Bir şey anlatmak isteyip vazgeçmeyi...

“Boşver, şimdi sırası değil.” deyip içimize atmayı...

Bir de sürekli güçlü görünme çabası var.

Sanki yorulmak, üzölmek, kırılmak zayıflıkmış gibi davranıyoruz. “İyiyim.” demek kolay geliyor. Çünkü gerçek duygularımızı anlatmak bazen zor, bazen de gereksiz geliyor. İnsan zamanla susmaya alışıyor.

Ama insan sustukça içinde birikenler büyüyor.

Belki de bu yüzden bugün bu kadar çok kişi, kalabalıkların içinde bile kendini yalnız hissediyor.

Yine de her şey kötü değil.

Hâlâ iyi gelen şeyler var.

Bir dostla edilen samimi bir sohbet...

Telefonsuz geçirilen birkaç dakika...

Bir bardak çayın yanında edilen iki gerçek laf...

Bazen insanı toparlayan şeyler bunlar oluyor.

Belki de yeniden birbirimizi duymaya ihtiyacımız var. Gerçekten dinlemeye... Gerçekten sormaya... Gerçekten anlamaya...

Çünkü bazen bir insanın ihtiyacı olan şey büyük çözümler değil; sadece içtenlikle sorulmuş bir “Nasılsın, gerçekten iyi misin?” sorusudur.

Belki de başlamamız gereken yer tam olarak burası.

Biraz yavaşlamak...

Biraz birbirimize dönmek...

Biraz da kendimizi duymak...

Çünkü insan bazen en çok, duyulmadığında kayboluyor.

Yıldız- Varoluş Yolculuğu

Varoluşsal kaygılarla kendi benliğini ararken, otomatik pilota alınmış bir hayatta yaşamın özünü kaybettiğini anladığın o an... Dingin bir kabullenişle içine kapanmış, dünyaya dar bir pencereden baktığın farkındalığıyla yüzleştiğin; yaşama ve kendine çarptığın o an. İçsel bir uyanış mı, geç kalınmışlık mı, öze ve gerçeğe bir çağrı mı? Birçok şeyi yok sayarak ruhunu korumaya çalışırken zamanın daraldığını hissetmenin ağırlığı mı?

Boşvermişliğinin, bir zamanlar çok önemsemişliğinin yorgunluğundan doğan farkındalığıyla bütün hücrelerinde bu uyanışı hissedip otomatik pilottan çıkma arzusu mu? Kendinle bütünleşip ruhunu yeni coğrafyalara keşfe çıkarma vakti mi? “Ruhumu korumak için ördüğüm bu duvarlar, şu an beni koruyor mu yoksa hapsediyor mu?” İnsanın kendine en acı kıyımı; görmezden gelmek, kendini ertelemek. Psikiyatrist Viktor Frankl’ın da dediği gibi: “İnsanı en çok yoran şey fiziksel de değil, haksızlığın, mantıksızlığın verdiği ruhsal ıstıraptır.”

O an... Yani şu an bir bilinmezlik içinde; ne kadar ömrüm daha kaldı? Bunu kendimize yüksek sesle sormaya cesaret edebiliyor muyuz? Her gün bir gün öleceğimizi bilerek yaşıyoruz. Gerçekten dolu dolu yaşamamanın sadece anlarda saklı olduğunu bile bile birçok şeyi yok saymayı tercih ediyoruz. Sebep olarak ruhumuzu korumayı gösteriyoruz. Acaba kendimize ne kadar dürüstüz? Korkularımızdan kaçma çabamızın süslü cümlelerle avuntusu mu, zekâmızın kendimizi korumak için bilinçaltımızda, “Her şeyi önem-

sersen kendini unuttur ve kaybedersin.” savunması mı?

Tüm bu varoluşsal kaygılar ve endişelerle, anlardan ibaret olan yaşamda; benlik arayışları ve savruluşlarımızda, yok saymaların ve görmek istememenin, tükenmişlik hissetmemek için zekânın kendini gösterdiği faydalı bir duruş olduğunu düşünürken; kendine çarptığın bu anda ruhunu zamanın sessizliğine ve akışına bırakma vakti gelmiştir. Daha geç olmadan kendini yaşama vakti gelmiştir. Ruhunu zamanın sessizliğine bırakma vakti geldiyse, bu bir vazgeçiş değil; aksine en büyük eylemdir. Kendinizi erteleme-yi bıraktığınız o eşik, gerçek coğrafyanızın başladığı yerdir.

“Bir gün hiç kimse ve hiçbir yerde olacağım bir yaşamın, sadece anlarda saklı mutluluklarını ruhumda koruyarak, içsel bir uyanışla öze ve gerçeğe çağrıyı kabul edip yaşamayı başarabilirim.”

Koray - İmza Günü

Arkadaşımın ilk kitabı çıktı. İlk imza günü... “Her şey güzel olacak.” diyerek yola koyuldum. Ne heyecan! Kitap imza gününe gidiyorum. Elimde kitap, hızlı adımlarla ilerliyorum. Hava güzel, güneşli; tam bahar havası. Yılların verdiği ezber ile yol bana akraba. İnsanlar karşılıklı gelip gidiyorlar. Mekâna vardığımda yine bir heyecan sardı beni. Adımlarım hızlı olsa da yavaş çekim gidiyorum sanki; oturmuş yemek yiyenler, kahkaha ile gülenler, sigara tütürenler... Bir üst katta etkinlik. Kendimi merdivenlere atıyorum. Her basamaktan mutlu bir şekilde çıkıyorum.

Ve sonunda vardım; kapıyı açtım ve içeri girdim. İşte orada duruyordu. Gelenleri selamlıyor, hâl hatır soruyordu. Yüzümde binlerce çiçek açmış gibi gülümseyerek yaklaştım. Selamlaştık. Arkadaşlarla aldığımız çiçeği verdik. Yüzü daha bir aydınlandı. Vakit iyice yaklaşmış. Yerlerimize oturduk ve açılışı beklemeye başladık.

Selin ve Bahri, kulübümüzün değerli üyeleri, heyecanla bir şeyler anlatıyor. Muhabbet sarmış her bir yanı. Heyecanın fotoğrafı olsa bu anı durdurur, herkese gösterirdim. Üst kattan ses açma çalışması yapan bir müzik grubunun sesi geliyor.

Acıkmıştım. Bir tost sipariş ettim. Umarım açılışa kadar yetişir, dedim içimden. Hâl hatır sordum. Telefonum çaldı, gürültüden konuşamadım. Kapıya doğru gidiyordum ki garson tost getirdi, tutuşturdu elime. İlk önce hangisi der gibi iki elime

sırayla baktım. Açlık ağır bastı. “Sonra ararım.” diyerek masama döndüm. Moderatör sunuma başladı. Herkes pür dikkat dinliyor. Bir sunum nasıl yapılır, ders veriyor gibi anlatıyor.

Sunum bitti. İmza törenine geçildi. Herkes elinde kitap, “Önce ben imzalatacağım.” moduna girmiş. Yarışı başlatacak düdüğü bekliyorlar sanki. Yazar heyecanla oturuyor ve etrafı dikkatle süzüyor. Bir tarafta kitap satışını organize eden kızlar, diğer tarafta küçük piyanonun orada sunumun bitmesini bekleyen müzisyen... Ne çalacak acaba? Sıraya girenler, içkisini yudumlayanlar, keyifle sohbet edenler, heyecanla hareket edenler... Bense son derece sakin oturuyorum. Tostun verdiği tokluk hissini yaşıyorum. Kitabım masanın üstünde sırasını bekliyor. Beklesin. Selin’le sohbeta dalıyoruz. İstanbul’un deniz kokan havasını almış gelmiş. Bahri, “Ne zaman yürüyüşe gideriz?” diye konuya dalıyor. “İlk fırsatta.” diyorum. İmza sırası bitmiş, biz fark etmeden.

Bir grup siyah tişörtlü insan giriyor ortama. Bir sıra hâline gelip ağızları ile müzik yapmaya başlıyorlar. Piyano onlara eşlik ediyor. Piyano ile birlikte şarkı söylemeye başlıyorlar:

“Her şey güzel olacak”...

Aluid Quam - Zeynel Ağlarken Bir Aşağılığın İhanet Mevlidi

I. SAHNE:

Zeynel Ağlarken

Zeynel: Abidin, ben lanetli miyim?
Nedir kendimle bu kavgam?
Beni delirten bu saf hırs...
Hırs mıdır beni
senden,
kendimden uzaklaştıran Abidin?

Ben kimim Abidin?
Neden tahammül edemiyorum?
Ne bu ukalaca haller?
Ben bir ana karakter sendromu muyum?
Ben o kadar mı görülmeye muhtacım?

Ben kimim Abidin?
Ölmek istiyorum.

Bir gün yine mor kulak üstümden müzik dinlerken
yıllar önce bıraktığım o zehri
çektim yine kulaklarımdan.

O şizofren bana şunları fısıldadı:
“Her şey koca bir saçmalık.”

Ansızın iskelenin üstünde
asmak istiyorum kendimi.
Sırılısıklam saçlarım,
akmış rimelim...
öylece asmak istiyorum kendimi.

Abidin, nedir benim bu dipsizliğim?
Nedir bu içimi dağlayan kör karanlık?

Abidin: Hani anladım demiştin?
Hani can kulağıyla dinlemiştin Zeynel?
Hani sevecektin kendini
bir sadist gibi?
Ne çabuk unuttun bana verdiğin sözü...

Hani sen bendin, ben sendim?
Hani bırakmayacaktın beni!

Zeynel: Yetersiz hissediyorum Abidin.
Bir bataklıkta ki nilüfer kadar yetersiz.
Ben küresel ısınmadaki buzullarım.
Ben ekonomik krizdeki 200 TL'yim.
Yetersizim.

Çok yorulduğum.
Keşke birisi olsaydı;
güvenebileceğim,
hatalarımda sadece yanımda oturacak birisi...
kedin Karamel gibi.

Ama yok Abidin.

Sanki herkesin sorumluluğu benim kalbimde.

Sanki ben olmasam olmayacakmış gibi.

Abidin: Ne de meraklısın üstüne vazife olmayan her şeye dertlenmeye,
yetmezmiş gibi kendi yeterliliğini buna göre ölçmeye be Zeynel.

Zeynel: Bizde herkes fedakârdı Abidin.
Bizde herkes
bedel ödedi Abidin.
Ödemesi gerekiyordu da...
belki.

Ama lütuf dediler.
Keşke hiç olmasaydım.
Keşke bir zakkum olsaydım.
Bir Alanya ekiminde kalakalsaydım,
öylece.

II. SAHNE:

Bir Aşağılığın İhanet Mevlidi

Ben aşağılık bir deli,
ben insanlık tarihinin en büyük günahıyım.
Ben ihanetlerin en yüksek eşiğiyim
dua gecesi demlenirken...

Ben ihanet ettim.
Hem de göz göre göre, bile bile.
Yattım kibrimle.

Ben insanlık tarihinin en köhne çukuruyum.
Ah ah...
Atsam da kendimi,
bir daha dönmesem
bu yaman çelişkiye...

Ben ihanet ettim.
Ben Tanrıma, kendime ihanet ettim.
Bir sadist gibi arzulayarak.

Abidin, hani kendini sadist gibi sevmek lazımdı?
Abidin, sen Zeynel'i kandırarak kadar hain miydin kutsal
solucan?

Ben kimdim ki?
Neye kandın sen Zeynel?
Neye aşağılık grotesk, neye?

Kimdin ki sen?
Girdiğin aşk boku mu kaldırdı poponu?

Aferin Zeynel,
durma devam et.
Adi, aşağılık, pisliğin tekisin sen!

Bu ađıta konu olacak,
Tanrına ihanet edecek kadar kimliksiz bir bulaşık bezi.

Ben Abidin,
büyük kasnak, Zeynel'e gelince elek.
Büyük hain,
Zeynel'in sözde Tanrısı,
aslen ta kendisi...

Ben Abidin, kendimin Tanrısı.
İşte insan bu kadar kuruşluk bir çaput.

Keşke bir köpek olarak doğsaydım.
En azından şerefimle ölürdüm.
Bir barınakta, belki bir kürekle...
en azından şikâyet edeceğim bir Tanrım olurdu,
insanı.

Daisy

Hava çok soğuk, yağmurlu. Sevmiyorum artık yağmurlu havaları. Çocukken yağmur yağınca sevinir, bir tekerleme tutturduk hani: “Yağmur yağıyor, seller akıyor...” Şimdi yağmur yağınca içim üşüyor, ruhum daralıyor, canım sıkılıyor, havanın kasvetinden bunalıyorum. Düşünüyorum da büyüdükçe oldu bunlar. Sadece yağmura karşı değil, pek çok şeye bakışım değişti sanki. Bir tek ben mi böyle oldum diye soruyorum kendime; bilmiyorum. Ben bir tek beni biliyorum. Hayallerimin, umutlarımın yıkıldığını, dağıldığını... Her hevesimin kursağımda kaldığını, heyecanlarımın bir bir söndüğünü biliyorum. Hal böyle olunca ne yağmur eski yağmur, ne toprak aynı toprak.

Yağmurda da toprakta da suç yok esasen; yağmur da aynı, toprak da. Ben yaşlandım, ruhum öldü. Hiç duydunuz mu ruhun ölüp de bedenin sağ kalmasını? Ben duymamıştım. Aslında bir düzen tutturmuştum kendimce, “olabilir” diyordum. Alışmıştım tekdüze yaşayıp umutlanmamaya, hayal kurmamaya... Sokakta soğukta kalan paltosuz adamın hikayesini bilir misiniz? Hani alışmıştır öyle yaşamaya; ne olursa olsun onun normali odur ve yaşar. Ama bir gün bir adam gelir ve ona bir palto getireceğini söyler ve unuttur, getirmez. Bizim adamcağız paltosu olmadığından soğuktan ölmez de o umuttan ölür. Hah işte bana da tam böyle oldu.

Yağmur dinmiş. Bir bilerseniz ne çok istiyorum yağmuru eskisi gibi sevmeyi, toprağı koklamayı. İstiyorum istemesine de korkuyorum da; kendimi ruhumun öldüğüne inandır-

mış, böyle ruhsuz bir beden olarak yaşamaya alışmışken ya o adam gibi palto için umutlanırsam? Aslında umutlanmaktan çok unutulmak korkutuyor beni. Bana o umudu veren beni unuttur diye, umutlanmamak için tüm kapıları kapıyor, kilitliyor, yetmiyor ardına sandalyeler istifliyorum.

Güneş açtı, her yağmurun ardından olduğu gibi. Kuşlar cıvılda-
dadı, gökkuşağı dans etmeye başladı. Yaşlı gözlerim kamaştı
bir anda. Hayır, hayır ağlamıyorum, yaşıyım ben. Az ileride
bir park var, çocuklar yağmur birikintilerinin üstünde zıplı-
yor, neşe saçıyorlar. Ben de çocukken böyleydim diye içim-
den geçirdim yine. Sonra kaybettiğim bebeğim geldi aklıma;
belki yaşasaydı o da su birikintilerine basarak oynayacaktı.
Kız mıydı, oğlan mıydı bilmiyorum ama bence o bir kızdı.

Bu cümleden sonra konuşmadı annem. Beni hatırlamıyor, hu-
zurevindeki herhangi biri sanıyordu. Belki de varlığımı bile
hissetmiyor, kendi kendine konuşuyordu, bilmiyorum. Her
gelişimde gözlerime daha az bakıyordu. Onun yanında ağ-
lamamak için çenemi öyle sıkmışım ki tüm dişlerim ağrıma-
ya başladı. Huzurevinin bahçesine çıktım, yağmurun ıslattığı
bankları güneş kurutuyordu. Hâlâ ıslak olmalarına aldırma-
dan oturdum. Oturur oturmaz gözyaşlarına boğuldum. Ellerim
titriyordu, sarsıla sarsıla ağlıyordum. Annem beni tanımıyor,
benden bahsetmiyor, aklında geçmiş acılarının izleri ve kay-
bettiği kardeşimden başka bir şey yoktu. Bense onu eve götür-
mediğim için kendime kızılıyordum. Bir yudum su içip sakin-
leşmeye çalıştım, bir sigara yaktım ama yarısını bile içmeden
doktorun yanına gitmeye karar verdim. Onu eve götürmek isti-

yordum. Annemin akli yerindeyken yaptığı anlaşma açıldı; burada ölecekti, huzurevi masraflarını fazlasıyla çoktan ödemişti.

Omuzlarım çökmüş bir vaziyette ayrıldım oradan. Yağmur tekrar başlamıştı, ağır ağır yürüdüm. Tepeden tırnağa sı-rılsıklam olana kadar yürüdüm. Yürüdüm, kaybolana dek yürüdüm. Annemin beni hatırladığı son günlerde söylediği cümleler beynimin içinde dönüp durdu, susmak bilmedi. Yağmur çenemden akıyordu ama ben hâlâ yürüyordum.

“Yağmuru sevmeyi, umutlanıp hayal kurmayı sakın bırakma...”

Hope - Kendime Not

Kulağımdaki müzikle dalıp gittiğim bir otobüs yolculuğunda yine yeniden ne istediğimi sorgulamaya başladım. Gerçekten ne istiyorum ben bu dünyadan...

İş mi, aşk mı, hırs mı... Peki bunlara sahip olmak yetecek mi, yoksa tekrar mı hedef belirleyeceğim? Gerçekten istediklerim bunlar mı?

Doğ, büyü, oku, meslek sahibi ol, iş hayatına atıl, evlen...

Gerçekten hayat amacımız sadece bunlar mı?

Yoksa bu, bize Matrix evreni gibi oluşturulan bir simülasyonun parçası mı? Bir gün önümüze bir ışık, bir kamera düşüp “aslında bu kurguydu” mu denecek? “Bunlar bir plandı, sen bu planda neredesin onu sorguladık mı?” denilecek mi? Sistemin mükemmel vatandaşı mısın, bunu bilmemiz lazım deyip omzuma kurdele mi takacaklar? “Hadi git, kalan saatlerini yaşa...”

Kafamda bu düşüncelerle boğuşurken dinlediğim müzikteki keman sesi artmış, sanki gideceğim yere geldiğimi haber veriyordu. Otobüs durağa gelmişti. Yavaş adımlarla otobüsten inip beni bekleyen işime doğru yürümeye başladım.

Dünya bize durma şansı vermiyor. Her zaman “devam et” diyor. Ama bu durmayan hayatta da bir şeyler yapmam lazım.

En azından kendime ait odayı bulmalıyım. Çünkü bunu kendime borçluyum. Ben sadece sistemin oluşturduğu bir robot değilim...

Pasha

Sabah kapıyı kapatıp apartman merdivenlerinden inerken 70’li yaşlardaki alt komşum Ahsen Teyze, “Bodrum’daki deponu kontrol et” dedi. Anlayamadım, tekrar etti: “Depoyu kontrol et.” Kısık bir sesle söylemişti. Benim acelem vardı, tam dikkate alamadım ve işe gittim. Evde ablam ve iki çocuğu vardı. Ablam bir süre önce kocasıyla anlaşmalı bir boşanma sürecine girmişti, gidecek yeri olmadığı için yalnız yaşadığım benim evime yerleşmişti. İki de yeğenim vardı: Talip ile Büşra. Onlar okula gidiyor, ablam evde ev işlerini hallediyordu. Bu şekilde bir iş paylaşımı olmuş ve bir süredir birlikte yaşıyorduk.

İş yoğunluğundan pek de düşünemediğim bir olay gibi geldi bana. Akşam üzeri 4 gibi işler biraz hafifleyince Ahsen Teyze’nin söylediği şeyler aklıma düştü: “Acaba neydi, ne demek istiyordu?” Akşam dönerken yine Ahsen Teyze kapıdaydı. “Ettin mi?” dedi.

“Yok Ahsen Teyze, vaktim olmadı” dedim.

“Lütfen kontrol et” dedi.

Bunun üzerine kapıyı açtım, çantamı bıraktım. Ayakkabılarımı çıkartmadan Ahsen Teyze’nin söylediği depoyu kontrol etmek için aşağı indim.

Binamızın giriş katının altında, bodrum katta her daireye ait küçük kilitli depolar bulunmaktaydı. Anahtarı aldım ve merdivenlerden indim. Aydınlatması kötü, nemli, ıslak bir yerdi;

genel olarak rahatsız edici bir havası vardı. Depoların arasından geçip kendi depomun önüne geldiğimde içerideki lambanın yanık olduğunu gördüm. “Ben mi yanık bıraktım?” diye düşündüm, hatırlayamadım. Çok uzun süredir depoya inmiyordum.

Anahtarı asma kilide sokup kapıyı açmaya çalıştığımda kapının sıkışmış olduğunu gördüm ve açamadım. Ya arkasında bir kutu vardı ya da kapı sıkışmıştı. Bunu açabilmek için metal bir parça aramak istedim ve arkamı döndüm. Bir iki adım attığımda bizim deponun kapısı açıldı.

Kapıya doğru dönmemle birlikte üzerime yeşil ışıklı bir bulutun geldiğini gördüm. O an donup kaldım ve hiçbir reaksiyon veremedim. Bulut geldi ve beni tamamen kapladı. Ondan sonra yeşil ve beyaz bir ışık hüzmelerinin içerisindeydim.

Bir süre sonra kızıl toprakların kapladığı ve hiçbir ağacın olmadığı bir dağ başında buldum kendimi. Öyle kurak, öyle yalnızdı ki... Belki de buraya daha önce hiç insan gelmemiş gibiydi. Kendime gelmekle birlikte nerede olduğumu bilmiyordum. Bir süre yattıktan sonra ayağa kalkmayı denedim ama ayaklarım yoktu. Kendimi ancak oturur pozisyona getirebiliyordum. Hafifçe yüksek olan bir tepeden etrafı gözetlemeye başladım.

Sarı ve aşırı bir sıcak, sanki tüm toprağı kaynatıyor, topraktan alev çıkıyordu. Uzaklara baktığımda sıcak bir nem bulutu, yeryüzü ile gökyüzü arasında bir yol yapmıştı adeta. Akşam

olmak üzereydi. Güneş batıyordu ve ben nerede olduğumu bilmeden, başıma ne geleceğini bilmeden karanlık bir geceye hazırlanıyordum.

Güneş ufuktan kaybolmak üzereyken hafif bir karanlık çöktü, o kavurucu sıcak biraz azaldı ve rahatladım. Uzaklardan bir ses duydum. O tarafa baktığımda hiçbir şey görmedim. Etrafıma tekrar baktım, yine bir şey yoktu. Fakat hissettiğim bir şey vardı: bir değişim başlamıştı. Ben de değişiyordum. Gece bu değişimin tamamlanması için bir örtüydü sanki.

Ama karardıktan sonra hava iyice soğumaya başlamıştı. Hissetmediğim ayaklarımı tekrar hissetmeye başladım ve bir süre sonra yere tutunarak ayaklarımın üzerine basmaya başladım. Yalpalayarak düşecek gibi oldum ama dengemi sağlayabildim. Düşüncem gece için daha korunaklı bir yer bulmaktı ama olmadı. Bir süre sonra dengem bozuldu ve tekrar düştüm. Bu düşüş bir kayanın üzerinde oldu ve aşağıya doğru kayarak yuvarlandım.

Gözümü açtığımda zifiri bir karanlık, bir çığlık atan sessizlik, garip bir uğultu vardı. Üşümüştüm ve titriyordum. Gündüzleri bu kadar sıcak olan bir yerin gece bu kadar soğuk olması inanılmazdı. Bu bana bir çölde olduğumu hatırlatıyordu ama bildiğimiz çöl değildi. Toprak çok azdı ve bol miktarda kızıl kayalarla kaplıydı her yer.

Sabah ışıkları ile gece adeta damarlarımı işleyen dondurucu soğuk yer değiştirdi. Hızlı bir şekilde ortam ısındı, terleme-

ye başladım. Kendimi zorladım ve ayağa kalktım. Artık daha iyiydim, ayaklarımın üzerinde durabiliyordum ama nereye gideceğimi bilmiyordum. Düştüğüm yerden yukarı çıkmam imkânsız gibiydi. Ben de düştüğüm bu dereden yürümeye karar verdim.

Yürümeye başladım. Kayalık ve derin uçurumların olduğu bir kanyonda ilerliyordum. Yukarıdan sadece kayalık gibi görünen alanın derinlerine indikçe su olduğunu fark ettim. Artık yeşil bir örtü vardı burada. Yırtıcı hayvanlara dikkat ederek yürürken birden bir ses duydum. Sesin geldiği yöne baktığımda karşımda ablam ve yeğenlerim vardı.

Ne olduğunu şaşırdım. “Siz ne yapıyorsunuz burada?” dedim. Cevap vermediler. Üçü de bana soğuk soğuk bakıyor, garip davranıyor ve hayretler içerisindeydi. Yeğenlerim korkmuştu. Tekrar ablama “Abla, ne arıyorsunuz burada?” dedim, yine cevap alamadım. Yaklaştım, dokunmaya çalıştığım anda üçü de kayboldu. Soğuk soğuk terlemiştim. Birden titreme hissettim, artık kendimi tutamıyor, elimi ayağımı kontrol edemiyordum ve olduğum yere yığıldım.

Ne kadar süre geçtiğini bilmiyorum ama kendime geldiğimde aşağı yukarı ve sağa sola küçük küçük salınan bir şeyin üzerinde gittiğimi fark ettim. Biraz daha kendimi dinleyip gözümü açtığımda önümde beyaz gömlekli, şort giymiş kaslı kollarıyla bir sedyenin iki kolunu tutan, 1.75–1.80 boylarında bir adamın sırtıyla karşılaştım. Kafamı biraz geriye doğru ittiğimde arkada bir başka adam aynı şekilde sedyeyi taşıyordu.

“Siz kimsiniz?” dedim. Öndeki kafasını çevirip baktı ve hiçbir şey demedi, yürümeye devam ettiler. Kendimi sedyeden aşağı atacak gücü bulamıyordum. Sanki kaderime razı bir şekilde onların götürdüğü yere gidiyordum. Artık her şeyi kabul etmiştim.

Yarım saat ya da 40 dakika kadar böyle yol aldıktan sonra yeşil örtülerin iyice yoğunlaştığı, ağaçların daha büyük olduğu ve küçük bir derenin aktığı bir yere geldik. Burada bir kulübe vardı. Beni bu kulübeye getirdiler ve sedyeyi yere bıraktılar. Kollarımdan tutup beni ayağa kaldırdılar.

“Artık senin için yolun sonu” dedi bir tanesi. “Buradan öteye yol yok.”

“Ne demek?” dedim.

“Sen dünyadaki ömrünü tamamladın” dediler.

“Nasıl olur? Biraz önce ablamı ve yeğenlerimi gördüm” dedim.

“Evet, seni uğurlamaya gelmişlerdi” dediler.

“Neredeler şu anda?” dedim.

“Senin evindeler” dediler.

“Olamaz” dedim, “ben onları gördüğümde böyle bir şey olsa bana söylerlerdi.”

“Söylediler ama sen duyamadın” dediler ve beni kulübenin içinde bırakıp sedyelerini de alıp kapıyı kapatıp gittiler.

Ne kadar süre orada kaldığımı bilmiyorum. Kulübenin içinde

bir sedirde oturdum, üzerindeki yatakta uzandım. Bana sürekli yiyebileceğim kadar yiyecek veriliyordu. Kimin getirdiğini bilmiyordum, görmüyordum ama beni doyuracak kadar yiyecek her zaman oluyordu.

Bir süre sonra kapı gıcırdayarak açıldı. İçeriye üç kişi girdi. Bir tanesi esmer, uzun boylu ve kumral tenliydi. Diğeri sarışın ve daha kısa boyluydu. Üçüncüsü ise tıpkı babama benziyordu; kısa boylu, tıknaz ve şişmandı. Uzun boylu olan, “Hazır mısın?” dedi.

“Ne için?” diye sordum.

“Buradaki süren doldu, birlikte bir yola çıkıyoruz” dediler.

“Seçme şansım var mı?” dedim.

“Hayır” dediler.

Birlikte kulübeden çıktık ve yürümeye başladık. 3–4 saat yürüdükten sonra dümdüz bir ovaya geldik. Burası çok uzun, çok verimli ve sulak bir yerdi.

“Burası mı, yoksa daha ileride deniz kenarı var, orayı mı görmek istersin?” dediler.

“Ben burayı tercih ederim” dedim.

“Peki, biz seni burada bırakıyoruz” dediler. Yol boyunca hiç konuşmayan, babama benzeyen kişi ayrılırken bana sarıldı:

“Seni burada bırakmak zoruma gidiyor ama tercih senin” dedi. Diğerleri hiçbir şey söylemeden uzaklaştı. Uçsuz bucaksız bir ovada tek başıma kalmıştım.

Ne yapacağımı bilmeden yere oturdum. Bedenim mi yorgun,

ruhum mu yorgun bilmiyordum. Dinlenmeye başladım.

Birden Kerim Amca önümde belirdi. Sessizce bakıyordu.

“Kerim Amca, nasılsın? Burası neresi?” dedim. Hiç seslenmedi, sadece üzgün baktı.

“Ahsen dedi...”

“Ahsen nerede, evde mi?” dedim.

“Neden gelmedi?” diye sordu.

Kerim Amca, Ahsen Teyze’nin iki yıl önce vefat eden eşiydi.

“Ben onu bekliyordum, gelecekti, söz vermişti” dedi.

“Sen öldün mü?” dedim.

“Evet, burada sözleşmiştik kendisiyle” dedi ve kayboldu.

Bir süre sonra aklımdan geçti: “Çok canım sıkılıyor. Keşke burada toprağı kazabileceğim bir kazma ve kürek olsaydı.”

Daha sonra düşündüm: “Acaba burada ne en iyi yetişirdi?” Bence kabaktı. Dünyadan tanıdığım diğer sebzeler de olabiliyordu ama aklıma kabak geldi. Halbuki kabak yemeğini hiç sevmezdim.

Ayağa kalkıp yürümeye karar verdim. Çok kısa bir süre sonra arkamdan birisi seslendi. Döndüm. Hiç tanımadığım biri, sağ elinde kazma, sol elinde kürekle beni bekliyordu.

“Aklımdan geçenlere dikkat et” dedi. Kazmayı ve küreği bırakıp gitti.

Onları belirli bir noktaya bıraktım ve yürümeye devam ettim. Bir süre sonra önüme duvarları olmayan bir kapı çıktı.

Sadece kapı vardı. Sağında, solunda ya da üstünde hiçbir şey yoktu. Kapıya geldim. Sağından ya da solundan geçebilirdim ama kapıyı açmayı denedim ve kapı açıldı.

Kapının arkası, önünde görüldüğü gibi değildi. Birden bacağım bir şey sarıldı. Baktığımda Talip, “Dayıcığım, hoş geldin” diyordu. Bir süre sonra Büşra da geldi. O sırada ablam mutfak kapısını açtı:

“Hoş geldin aslanım, geç otur, sofraya hazır” dedi.

Ne olduğunu anlamadan mutfağa yöneldim. Gerçekten sofraya hazır ve oturdum.

“Hadi çocuklar sofraya” dedi ablam.

Çocuklar geldi, yemek servisi yaptı.

“Sevmezsin ama mevsimdir, kabak pişirdim” dedi.

Gerçeklik algım kaybolmuştu. Tüm gördüklerimi, yaşadıklarımı düşünüyorum, şu halime bakıyor, hangisinin gerçek olduğunu bilemiyordum.

Kapı çaldı. Ablam kapıya baktı:

“Ahsen Teyze, gel yemek yiyoruz” dedi.

Ahsen Teyze mutfağa geldi:

“Yok, ben yedim, teşekkür ediyorum” dedi.

“Oğlum, kontrol ettin mi depoyu?” dedi.

“Ettim Ahsen Teyze” dedim.

“İki gündür garip sesler geliyordu, o yüzden kontrol et” dedi.

“Baktım, Ahsen Teyze, bir sorun yok” dedim.

Kerim Amca seni bekliyor demek geçti aklımdan. Birden vazgeçtim.

Filozof Kadın - Ait Olmak

Her birimiz bir topluluğun, bir ailenin, bir grubun içinde dünyaya geldik. Hep bir yere ait olduğumuzu düşündük veya ait olmak istedik. Peki ait olduk mu? Ait olmak neydi sahi? O yerlerde bütünleşmek, belki orada dingin ve mutlu hissetmek, belki bir parçanı oraya bırakmak, belki de fizikî varoluşun ötesinde ruhsal, soyut bir bağ kurmaktı ait olmak.

Peki biz nereye aittik? Ya da nasıl ait oluyorduk bir yere? Bazen ailemize, bazen bir arkadaş grubuna, bazen yaptığımız işe, zanaata, mesleğe, bazense bir kalbe, bir ruha ait olduğumuzu söyleriz değil mi? Bazen de bu bizim için bir ihtiyaçtır; ait olmayı arzularız, bunun için mücadele eder, o kapıdan o kapıya koşar, hünerlerimizi sergileriz. Aslında bu açıdan bakınca ait olmak, yaşam boyu devam eden bir deneme-yanılma yolculuğu ve arayıştır. Hatta öldükten sonra dahi aitlik devam eden bir şeydir. Sonsuz bir kavramdır.

Ailen dışında ait olmaya çalıştığın ya da ait olduğun her yer, her grup, her köşe, her insan, her meslek senin ait olduğun yeri bulma çabandır; deneyimlerin, seçimlerindir. Aitlik seni yansıtır. Sadece aileni seçemezsin. O yüzden ailene ait olup olmadığına da yine sen karar verirsin. Her ait olduğun yeri sen seçersin. Bunun için özgür iraden vardır. Ruhun sana bunun için yol gösterir. Seni tamamlayacak, iç huzuru yaşatacak, seni sen gibi hissettirecek ortamları ve kişileri sana işaret eder. Ait olma yolculuğunun pusulasıdır ruhun.

Aitlik, bedeninin bir yerde olmasının çok ötesinde, salt yalnızlıktan kaçmak için gittiğin bir sığınak değildir. Ait olmak bir varoluş meselesidir. Ait olmak, o kapıyı kapattığında da varlığının kendini orada tamamlamasıdır. Ait olmak, sen orada olmasan da kurduğun bağın devam etmesidir ve kendini orada hissetmendir.

Yani ait olmak aslında sonsuza dek süren, ezelî ve ebedî bir şeydir bence. Tıpkı ruhunla yaptığın her şeyin sonsuz olduğu gibi.

Suvolta - Dün Sene

“Geçen sene” demekti küçük bir çocuğun zihninde...

Bir merdivenden inerken ardımızda bıraktığımız her bir basamak da bir “dün sene”. Ömrümüzden giden her bir yıl gibi...

Bir mayıs sabahı, üstelik bir bahar aşığı olarak, nereden esti bu dün esintisi bilmem. Hâlbuki ruhum bahardır. Hayat bana ne zaman sonbaharı sunsa ben ilkbahara dönerim. Bilirim ki her sonbahar, ilkbahara gebedir.

Zor zamanlar sunmuşsa hayat bana, kendimi bir ağacın yerine koyar; sırtımı da bol bol ağaçlara yaslar, uzun uzun düşünürüm. Kök sağlamsa, yaprak dökümü yeniliğe hazırlık değil midir?

Sahi, dünler mi insanı büyüten, yoksa dünlerde yaşadıklarımız mı? Herkes yaşıyor mu peki? Gördüğümüz herkes gerçekten yaşıyor mu sizce? Ya da ben, kendimi neye göre “yaşıyor” sayıyor ve buna inanıyorum?

Etrafımda gördüğüm bu yüzde seksenlik grubun dertleri, telaşları, istekleri ve amaçları birbirine benzer. İşte sen bu grubun içinde “Bir dakika ya, burada bir tuhaflık yok mu?” dediysen, tebrikler; ailenin, çevrenin “bu da bir tuhafı” sen oldun. :)

Dün seneler çoğaldıkça anlıyorsun ki insanı büyüten şey; dün senelerde yaşadıkların, oradan çıkardığın dersler ve hatta bazen yüzümüze attığı o kallavi tokatlar... Çünkü biz bazen o

dersi almak istemiyoruz.

Bizi kendimize getiren, ansızın sarsan şeyler hep kötü değildir elbette. Ani sevinçler ve mutluluklar da vardır. Bazen de her sabah yanından geçtiğin o leylak ağacının yerini hiç unutmamak, ne zaman açtığını ne zaman solduğunu bilmek ve gerekirse leylak kokusu için yolunu uzatabilmektir de... :)

Bunlar benim “dün senelerim”. Baharat olarak da yaşadıklarımızın üzerine bol bol düşünmek... Düşünmek dediysem bizi daha da dibe çekenler değil tabii.

Yaşamak için yaprak dökmek... Yeniden bahara ermek için arınmak... Her bir dün sene bana ilkbahar gibi bir uyanış armağan etmişse kendimi kârda sayarım.

İnsana yaş aldırın bu uyanışlardır; yaşlandıran ise bir kısır döngüye hapsolmaktır.

Seren

Sabah uyandığım da sokak lambasının altından geçen insanların oluşturduğu gölge oyunlarını izleyerek yatakta uzandığımı hatırladım. Bu oyunun ne zaman başladığını bilmiyorum ama her gece bana özel bir yayın varmış gibi heyecanla izliyorum. Birinin gölgesi uzun uzun geçiyor, bir diğeri koşuyormuşçasına hızla uzaklaşıyor. Oradan geçenler hakkında hikâyeler uyduruyorum. Kafamın içinde garip bir sohbet başlıyor ve genelde ben uyuyana kadar devam ediyor. Kafamı çevirip saatin sekizi geçtiğini gördüğümde mutlu oluyorum çünkü sonunda işe geç kalıyorum. İşe geç gitmek için çok güzel bir gün diye kendimi tebrik ediyorum. Bilinçli olarak geç kalmamıştım ama seçme şansım olsa yine sıradan bir salı gününü seçerdim. Bazı salı sabahları sebepsiz yere daha neşeli uyanıyorum ve hâlâ nedenini bilmiyorum.

Bir süre tavana bakıyorum. Güneşin içinde dönen tozlar odayı yavaşlatıyor. İşe gitmediğim sabahların en sevdiğim anını doyasıya yaşıyorum. Kalkmam gerektiğini biliyorum ama şu anı bırakıp gidemem. Parmaklarımı tavana doğru uzatıyorum ve tozlar ışığın içerisinde dönerken gözlerim kapanıyor, tekrar uyuduğumu sanıyorum.

Gözlerimi açtığımda ev sessiz ama canlı olduğunu hissediyorum. Haftalar önce fark ettiğim tavandaki balık artık bir uçan balona dönüşmüş. Onunla istediğim yere gidebilirim, bu fikir beni heyecanlandırıyor. Seyahat planı yaparken gözüm saate kayıyor ve hâlâ sekizi biraz geçiyor. Çalışıp çalışmadığımdan

emin olmak için tekrar saate bakıyorum. Saati bir etkinlikte kendim yapmıştım. Akrep ve yelkovanı yerleştirirken hocayı kaçırdığım için on beş dakika geriden geliyor. Ama saat aynı, durmuş olabilir; onu bu şekilde bırakmaya karar verdim. Akrep ve yelkovan, boyadığım ağacın dalları gibi duruyor.

Bedenimin ağırlığını hissetmiyorum, salı günleri bu yüzden güzel galiba. Yataktan kalkıyorum ve telefonuma bakıyorum. Telefonda bir arama veya mesaj yok. İş yerindekiler anlamıştır geç kaldığımı diye düşünüyorum. Babam öleli yıllar oluyor ve iş dışında telefonum hiç çalmaz. Bu da genelde yanlışlıkla oluyor zaten. Beni tanıyan herkes mesaj atıyor. Bunları düşünürken kıyafetlerimi giyiyorum. Aynaya baktığımda eteğimde küçük bir leke fark ediyorum, sonra üzerimi çıkarıp sarı elbisemi giyiyorum. Banyoya geçerken kahve makinesinin düğmesine basıyorum. Yüzüme çarpan soğuk suyun tenimde yarattığı canlılığı hissediyor ve bunu en sevdiğim şeyler listemde ilk beşe koyuyorum. Aynanın karşısına oturup makyajımı tamamlarken kahvemi içiyorum.

Kapının önünde duruyorum ve bir süre kapının önünden geçenleri izliyorum. İnsanların hızlı adımlarını seviyorum. Herkes bir yere yetişmeye çalışıyormuş gibi görünüyor ve nereye vardıklarını merak ediyorum. Çünkü benim yetişmem gereken bir yer varmış gibi hissetmiyorum. Sonra mutfağa dönüyorum ve balkondaki bitkilerle ilgileniyorum. Küçük fesleğenin yeni yaprak verdiğini fark ediyorum. İşe gitmemem için güzel bir neden gibi geliyor ve o gün işe gitmiyorum. İşten arayan olmuyor, açıkçası ben de farkına pek varmıyorum.

Akşam olduğunda ışıkları açıyor ve heyecanla kapatıyorum. Benim dışımda var olan her şeye küçük bir selam çakıyorum. Yemek yiyip yemediğimi hatırlamıyorum ama aç da hissetmiyorum. Yine de mutfağa gidip buzdolabını açıyorum. İçerisine baktıktan sonra bir şey almadan kapağı kapatıyorum. Özel yayını izleyerek yatağa uzanıyorum. Ertesi sabah gözlerimi açtığımda uçan balonu görüyorum. Telefonumun saatine bakıyorum ve erken uyandığımı anlıyorum. Bu beni gereksiz yere mutlu ediyor ve saçma bir neşeye üzerimi giyip işe gidiyorum.

Masama oturuyorum, ekranlarımı açıyorum. Ofisin sabah sessizliğini seviyorum. İnsanlar konuşuyor ve ben onların hareketlerini izliyorum. Birinin kahve içerken gözlerini kısmış olması, diğerinin bilgisayarı açılırken derin bir nefes vermesi, hızlı hızlı yürüyen birinin omzundan kayan çantası... Sabahları ofis küçük bir sessiz film gibi görünüyor. Çalışmaya başlamadan önce etrafı izlemeyi seviyorum. İnsanların güne yavaş yavaş karışmasını izlemek hoşuma gidiyor.

Yan masadaki kadın bana bir şey söylüyor. Dudaklarını okuyamadığım için gülümsediğini görünce ben de gülümsüyorum. Çoğu zaman bu yetiyor zaten. Bir ara kahvemden bir yudum alıyorum. Ofisteki kahve makinesinin markasını hatırlamaya çalışıyorum. Evdeki makineyi değiştirmeliyim diye düşünüyorum. Bardaktan yükselen buharı izliyorum. Çalışmak insanların sürekli şikâyet ettiği kadar kötü görünmüyor bana. Sabah gelip masama oturmak, bilgisayarı açmak, yapılacakları sıraya koymak hoşuma gidiyor. Günün belirli bir ritmi

var ve o ritmi seviyorum.

İş görüşmesine geldiğim günü hatırlıyorum. Doldurmam için bir form veriyorlar ve ismimi yazmadan önce birkaç saniye duruyorum. Adımı en son bir doktorun sesinden duyduğumu hatırlıyorum.

Akşam eve geldiğimde saat yedi. Yemek yiyorum, kahve içiyorum. Saat yedi çeyrek. Bugün saatler beni biraz rahatsız ediyor. Saate bakmazsam bu duyguyu alt edebileceğimi düşünüyorum. Sabah için alarm kuruyorum. Yeni yayını izlemeye koyuluyorum. Ertesi sabah da geç uyanıyorum. Pencereyi açarken alarmın neden çalmadığını düşünüyorum. Sonra aslında hiçbir ses duymadığımı fark ediyorum. Ne zamandır duymadığımı hatırlamaya çalışırken balkondaki çiçeğin tomurcuklandığını fark ediyor ve koşarak balkona yöneliyorum.

Küçük yeşil tomurcuğa dikkatle bakıyorum. Dün orada olmadığından eminim. Zaman benim için hep aynı noktada başlıyor, hep aynı noktada son buluyor gibi hissediyorum. Bu şekilde ne kadar zaman geçirdiğimi bilmiyorum. Zamanın akışını sabahları güneşin tenime dokunmasından anlıyorum. Saçlarım uzuyor ve bu yüzden onları pek kesmiyorum. Bir de fesleğen yeni yaprak veriyor.

Evimin kapısının önünden izlediğim insanlar değişiyor; bebekler ilk adımlarını atmaya, çocuklar koşmaya, yaşlılar daha yavaş yürümeye başlıyor. Bazıları ortadan kayboluyor. Zaman bir şekilde dokunuyor diğerlerine. Bunun normal bir durum

olduğunu düşünüyorum. Anormal olan ise ben olduğum gibi duruyorum. Aynada kendimi inceliyorum; saçlarımın uzaması dışında bir değişiklik göremiyorum. Fark mı etmiyorlar, konu üzerine konuşmak mı istemiyorlar bilmiyorum. Belki de insanlar birbirlerinin yüzüne sandığından daha az bakıyor. Bu durumun bir hata olduğunu düşünüyorum ama hatayı kimin yaptığını bilmiyorum. Kime kızmam gerektiğini bilmiyorum: dünyaya mı, kendime mi, yoksa zamana mı...

Bir gün işe gittiğimde binanın boş olduğunu görüyorum. Önce erken geldiğimi düşünüyorum. Çantamı masaya bırakıp bekliyorum. Herkesin geç kaldığını düşünüyorum. Kahvemi alıp camdan dışarı bakıyorum. Öğlene kadar kimse gelmiyor. Ertesi gün de. Ve sonraki gün.

Masalar, sandalyeler, kahve kupaları... Her şey yerli yerinde. Sanki insanlar yalnızca kısa süreliğine dışarı çıkmış gibi. Bilgisayar ekranlarından biri hâlâ açık. Yarım bırakılmış bir mail duruyor ekranda; sonu noktayla bile bitmemiş. Yetkili birine ulaşmam gerektiğini düşünüyorum ama yetkili birileri de yok. Telefonlar yanıtız kalıyor, sokaklar kimsesizleşiyor. Trafik ışıkları renk değiştirmeye devam ediyor.

Sokaklarda dolaşırken bitkilerin büyümesini hızlandırılmış bir film gibi görmeye başlıyorum. Onların büyümesi, zamanın aktığına dair gördüğüm tek kanıt oluyor. Ama insanlar... İnsanların o renkli kıyafetleri, yürüyüşlerindeki o kendine has tempo, ellerini kollarını sallayarak yaptıkları o sessiz dans yok. Sokak durağan bir fotoğraf gibi.

Uzun süre boş binaya gelip gitmeyi sürdürüyorum. Kahvemı koyup pencereleri açıyorum. Ofis içeri giren hava ile daha canlı hissettiriyor. Diğer masaları inceliyorum, bazen kupa-ların ve diğer nesnelere yerlerini değiştiriyorum. Bitkileri suluyorum, akşamları evime gidiyorum. Bu süreçte dünya düzenli bir biçimde boşalıyor. Duymuyor oluşumla birlikte zamanın donukluğuna alışmışım galiba. Ama insanların yok-luğu başka bir şey.

Zaman hep aynı: sabahları sekiz, akşamları yedi çeyrek. Ne kadar sakin kalmaya çalışsam da bazen ofisin ortasında du-rup uzun süre hiçbir yere bakmadan bekliyorum. Sonra neden durduğumu unutuyorum, kahvemden bir yudum alıp masaları düzeltmeye devam ediyorum.

Aynanın karşısında duruyorum. Yüzüme dokunuyorum, dik-katle kendime bakıyorum. Orada olup olmadığımı anlamaya çalışıyorum. Gördüğüm şeyin gerçekten kendim olduğundan emin değilim. İçimde sebebini bilmediğim bir suçluluk var. Bu duygu bana garip şekilde iyi hissettiriyor. Hâlâ insan ol-duğumu düşündürüyor.

Uyumuyorum. Acıkmıyorum. Susamıyorum. Yaşlanmıyo-rum, ölmüyorum. Bunun neyin cezası olduğunu düşünüyör ama bir cevap bulamıyorum. Yine de henüz delirmediğime inanıyorum.

Sokak sokak dolaşmaya başlıyorum. Marketlerin içine giri-yorum, apartman kapılarını zorluyorum, boş evlerde saatlerce

dolaşıyorum. Masaların üzerinde bırakılmış bardaklar, yarım kalmış yemekler, açık dolap kapıları görüyorum. Hayat bir anda durmuş gibi. Ama hiçbir yerde insan yok.

Gezerken en çok kendi yansımama rastlıyorum: vitrinlerde, araba camlarında, kırık ekranlarda. Her karşılaşmada daha çok öfkeleniyorum. Kendi yüzümü görmekten nefret etmeye başlıyorum. Camları kırıyorum, aynaları indiriyorum, yere düşen parçaların üstüne basıyorum. Ama her kırılıştta görünüm çoğalıyor. Her parçada yeniden karşıma çıkıyorum. Her çoğalma, başka bir insan bulma ihtimalimi biraz daha yok ediyor.

Günler ve geceler boyunca yürüyorum. Dünya boş. Bitkiler hâlâ büyüyor, rüzgâr perdeleri hareket ettiriyor, güneş binaların arasından geçiyor. Ama ben artık bunların hiçbirine bakmıyorum. Yolda çiçekler görüyorum ama yalnızca kendi yansımamı seçebiliyorum. Bir süre sonra bütün şehir bana ayna gibi görünmeye başlıyor. Bir süre sonra gökyüzüne bakmayı bırakıyorum.

Mi'rat - Yerüstünden Hezeyanlar

Günaydın Ankara. Sabah sekiz. Batıkent-Kızılay'a metro. Vagonun ortasında duruyorum, tutunacak yer aradığımda elim başka bir ele değiyor, o el çekiliyor, ben de çekiyorum elimi, ve bu küçük toplumsal bale kimsenin fark etmediği bir saniyede tamamlanıyor. İşçilerin gözü ekranda. Hepimiz bir şeylere bakıyoruz ama hiçbirimiz birbirimize bakmıyoruz. Buna kalabalık diyemezsin, kalabalık gibi görünen bir yalnızlıklar toplamı. Keşke bunu düşünmeseydim. Düşününce bu metro vagonunda, sürekli Dostoyevski sızmaya başlıyor aklıma, yeraltı adamı diyor kendine, o köşesinde oturan, gözlemleyen, bir yerde hiçliğini yücelten adam ve ben seni düşünüyorum: Tamam, sen haklıydın, Dosto, ama sen de başka bir yanlışın sonucu olabilirdin, ve bu iki şeyin aynı anda doğru olması beni yıllardır rahatsız ediyor.

Sana şunu söyleyeyim önce: kalabalık artık dışarıda değil. Bu zaten bilinen bir şey ama bilmek ile hissetmek arasındaki uçurum kadar büyük bir şey, ben bunu her sabah yeniden

hissediyorum. Telefonu açmak, bu kadar basit bir eylem, aynı anda yüzlerce sesin kapıyı zorlaması demek. Birisi bir şey paylaşmış, birisi bir şeye öfkelenmiş, birisi bir şeyi kutluyor, birisi bir şeyi kaybetmiş, bir algoritma bunların hepsini özenle seçmiş ve bana sunmuş, benim dikkatim için, benim dikkatimin para ettiği için, dikkatim bir metaya dönüştürüldüğü için ve ben bu metanın hem üreticisi hem tüketicisi olduğum için. Dikkat ekonomisi. Kelime bile yeterince ağır gelmiyor artık farkında mısınız? “Ekonomi” kelimesi çok soğuk, çok teknik, çok steril gerçekte olan şey çok daha organik, çok daha salgın gibi yayılan bir şey, düşünce hakkını kaybetmek.

Solomon Asch diyebir herif 1951’de yaptığı şu ünlü deneyi hatırlıyorum. Belki sen böyle bir şeyi hiç düşünmedin. Üç çizgi, doğru cevap apaçık, ama odadaki diğerleri yanlış cevabı söyleyince deneklerin yüzde yetmişbeşi en az bir kere onlara uyuyor. Fiziksel bir baskı yok, tehdit yok, ödül yok, sadece sosyal bir gerilim, sadece “yanlış olan ben miyim” kaygısı. Bu kaygı gerçeği eğiyor sevgili Dosto! Gözü değil, algıyı. Şimdi düşün: sosyal medya bu deneyden ne kadar farklı? Binlerce beğeni almış bir düşünce gördüğünde beynin ne yapıyor? Doğrulama. Topluluk doğruluyor demek ki doğrudur demek ki katılmak güvenli. Asch’ın deneyi bir odada gerçekleşiyordu. Şimdiki deney her an, her yerde, her ekranda gerçekleşiyor ve sen şimdi yaşasan denek olduğunu bilir miydin?

Herkesin sana baktığı o hissi tatmak ister misin? Sokakta tökezlediğinde, kamusal bir alanda ses çıkardığında, yanlış bir şey söylediğinde tüm gözlerin üstüne döndüğünü sanırsın.

Biz buna şimdi spotlight diyoruz. Bizden de senin öğrenecek bir şeyin var mı? Bak bu spotlight şimdi gerçek. Instagram hikayeni yayınladığında gerçekten bakılıyorsun. Yorumun altına gerçekten bakılıyorsun. Ama aynı zamanda sen de bakıyorsun, başkasının spotlight'ına, başkasının performansına, ve bu karşılıklı gözlem bir bağlantı üretmiyor, sadece bir karşılaştırma üretiyor. Ben ne kadar iyi görünüyorum, ne kadar doğru düşünüyorum, ne kadar doğru yerde duruyorum. Kimlik bu karşılaştırma sürecinde erimiyor, daha çekilmez, beter bir şey oluyor, karşılaştırmanın kendisine dönüşüyor. Senden sonraki kuşakta yaşayan Adler adında bir adam burada aşağılık duygusu burada devreye giriyor diyor.

1864 Rusyası'nda Çernişevski'nin ütöpik rasyonalizmi, devrimci coşku, "kristal saray" hayalleri ve tam da bu iklimde Senin yeraltı adamı çıkıyor; "hayır" diyor, "sizi istemiyorum", "hesabınıza uymuyorum", "özgür olmak acı çekmek demekse acı çekeceğim". Ben Ankara'da, 2026'da, bu adamı okuyorum ve hem evet diyorum hem hayır diyorum ve bu ikisi arasında bir yerde sıkışmış olmanın verdiği o garip baş dönmesiyle devam ediyorum.

Başta söylemeyi unutsam da yer altı kaçış değil bunu önemle söylüyorum. Yer altı, zihinsel bir geri çekilme. Bunu savunabilirim. Bunu anlamak mümkün, hatta saçma bir şekilde gerekli. **Neden saçma diye soracak olursan bu saçmalığı bulmak bu metnin asıl işi.**

Şunu söyleyeyim hemen, açık yüreklilikle: Dostoyevski'nin Yeraltından Notlar'ı didaktik, bunaltıcı, içe kapalı, neredey-

se narsisistik bir metin. Yeraltı adamı yüz elli sayfada kendi acısını öyle bir öğütüyor ki sonunda okur da o öğütücünün içinde biraz eziliyor. Bir yerden sonra “ne kadar derin” diye düşünmekten çıkıp “ne kadar yorucu” diye düşünmeye başlıyorsun. Adam kendi deliğinde oturuyor, çıkmıyor, çıkmayı reddediyor, çıkmayı reddetmesini de zihinsel bir zemine çekiyor ve bu felsefe bazen o kadar ikna edici görünüyor ki okur da onu taklit etmek istiyor. Uyanık olmakta fayda var. Çünkü tehlikeli bu. Gerçekten tehlikeli.

“Ama”

Elinin körü be Dosto! Bak “ama” dediğimde her şey değişiyor. Çünkü bu “ama”nın içinde bir tanıma var ve tanımak zor bir iş özellikle tanıdığın şey sende de varsa.

Yeraltı adamının özgür irade meselesi. Bunu hafife almak mümkün değil. Rasyonalizmin bütün iddialarına karşı duruyor bu meselede, insan hesap yapmaz, menfaatine göre hareket etmez, her zaman en iyi seçimi seçmez, bazen tam tersini yapar, bazen farkında olarak tam tersini yapar ve bunu açıklamazsın menfaatle, hesapla, determinizmle. Bu isyan değil mi? Bu isyanı Rousseau’dan ayırmak lazım, Nietzsche’den ayırmak lazım, Schopenhauer’dan ayırmak lazım, çünkü hepsi farklı şeyler söylüyor ve Dostoyevski bu farklılıkları iyi biliyor.

Rousseau: insan doğası iyi, toplum bozuyor. O saf doğal insan doğanın içinde, toplumun dışında, kendi sezgileriyle yaşayan insan, daha erdemli, daha mutlu, daha tam. Medeniyetin yarattığı eşitsizlik, bozulma, yabancılaşıma, bunlar doğadan uzaklaşmanın bedeli. Dön doğaya, bulacaksın kendini. Rousseau bu konuda güzel konuşuyor, romantik konuşuyor, ikna

edici konuşuyor. Ama sen bunları duysaydın gülerdin biliyorum. Senin güldüğün çok az şey vardır ama bu fikre gülersin, çünkü Rousseau'nun doğal insanı bilinçsiz olduğu için mutlu. Senin yeraltı adamın için bilinçsiz mutluluk mutluluk değil, o diş ağrısı çekmekten daha kötü bir şey, çünkü en azından dişin ağrıdığında yaşadığını hissediyorsun.

İstek acının kaynağı, dünyanın özü kör bir irade, bu iradenin içinde çırpınmak anlamsız, estetik deneyim ve inkar bu çırpınıştan geçici kurtuluş. Karanlık ama tutarlı. Yeraltı adamıyla paralel mi? Evet. İkisi de acının kaçınılmaz olduğunu söylüyor. İkisi de iradenin körlüğünü görüyor. Ben inkarı öneriyorum, isyandan değil, vazgeçmekten kurtuluş. Senin yeraltı adamı vazgeçmiyor. Aksine: her şeye rağmen isyan etmeyi seçiyor. “2+2=4 olmasın” diyor, olmayacak bilmesine rağmen, değişmeyecek bilmesine rağmen, saçma olduğunu bilmesine rağmen, çünkü bu isyan onun tek özgürlük alanı...

Her şeyin üstüne Nietzsche. Güç istenci, değerlerin yeniden değerlendirilmesi, ahlakın soykütüğü “Tanrı öldü, değerleri biz yaratmalıyız.” Yeraltı adamıyla Nietzsche arasındaki ilişki karmaşık çünkü ikisi de rasyonalizme karşı çıkıyor ama farklı yönlere gidiyor. Nietzsche'nin istediği yaratıcı enerji, dönüştürücü güç, yeni değerlerin inşası. Yeraltı adamının yaptığı ise analiz, öğütme. Nietzsche'nin süpermen'i eylemle kurtuluyor. Dosto'nun adamı eylemsizlikte mahkûm.

Şimdi teknoloji. Buraya gelmeden önce bir parantez: “teknoloji eleştirisi” yapmak çok kolay ve çok moda ve bu kolaylık ile modanın içinde gerçekten söylenmesi gereken şey kaybolabiliyor. O yüzden dikkatli olmak gerekiyor. Şunu söylüyo-

rum sadece: internet bağlantısını kestiğinde, fiziksel olarak, telefonu kapatıp çantana koyduğunda, gerçekten bıraktığında, ilk beş dakika bir şey oluyor zihinde. Bir huzursuzluk. Bir “ne kaçırıyorum” kaygısı. Sonra on dakika sonra bu geçiyor. Yirmi dakika sonra beyin farklı bir frekansa geçiyor. Default mode network, DMN devreye giriyor. Araştırmalar bunu gösteriyor: beyin “dinlenirken” aslında en aktif çalışıyor. Kendilik algısı, geçmişin entegrasyonu, gelecek hayal etme, yaratıcı bağlantılar kurma falan filan.. Bunların hepsi DMN üzerinden geçiyor ve DMN, dışarıdan uyaran geldiğinde kapanıyor. Her bildirim bir kapanma. Her kaydırma bir kesinti. Beyin hiç DMN’e giremezse kendiliğinden düşünmeyi unuttuyor neredeyse. Bu bir abartı değil sevgili Dosto. Bu sadece yersiz bir bilgi.

Yeraltı adamının yaptığı şey, köşeye çekilmek, kalabalıktan geri adım atmak, kendi kafasıyla baş başa kalmak, bu tam da DMN’e alan açmak. Tamam bu değerli. Bu gerçekten değerli. Modern dünyanın en pahalı lüksü haline gelmiş çünkü sessizlik artık ücretli bir şey: retreat’ler, meditasyon uygulamaları, detoks paketleri. Sessizliği satın alıyoruz çünkü kendi başımıza üretmeyi unuttuk ya da üretmek için gereken cesareti kaybettik.

Ama.

Yine ama.

Bir daha ama..

Ah be Dosto! Anlattığın adam düşünüyor. Düşünüyor ve düşünüyor ve düşünüyor. Ama bir türlü hareket edemiyor. Sen bunu sanki tek gerçeklik olarak sunuyorsun, bilinç yükü, va-

roluşun bedeli, duyarlı ruhun kaçınılmaz kaderi. Ben buna itiraz edebilir miyim? Sert bir itiraz bu, ama saygılı, çünkü seni severim ama itiraz ediyorum.

Ruminasyon. Klinik psikoloji bu kelimeyi özenle tanımlıyor: tekrar eden, kontrol edilemeyen, çözüme ulaşmayan düşünce döngüleri. Depresyonun hem semptomu hem de sebebi. Düşünce kendi üzerine kapanıyor, bir şeyi anlamak için düşünüyorsun, sonra o düşüncenin doğru olup olmadığını düşünüyorsun, sonra o düşüncenin doğruluğunu düşünmenin kendisini düşünüyorsun, meta-bilişin sonsuz merdiveni aşağıya iniyor ve her basamakta eylem bir kademe daha uzaklaşıyor. Senin adamın bu merdivende yaşıyor be Dosto. Sen bunu trajik olarak sunuyorsun, ama benim gördüğüm: trajedi sunmak, trajedeyi açıklamak değil. Açıklamak ise haklı çıkarmak değil.

Karşı karşıya olsak sana farkındalık hastalık mı diye gözlerinin içine bakarak sorardım. Ne yapalım onu da kendim sorup kendim cevaplıyorum. Bu soru senin yeraltı adamının metninin kalbinde oturuyor. Yeraltı adamı “ne kadar çok düşünürsen o kadar az yaparsın” diyor ve bu gözlem acı verici biçimde doğru. Ama bundan ne sonuç çıkarmalı? Ya da çıkarmama lı mı? Daha az düşün mü? Hayır. Farklı düşün. Döngüsel değil, yönlü. Kendi üzerine kapanan değil, bir yere giden. Stoacılar ne diyordu hatırla! Epiktetos, Marcus Aurelius, kontrol edebildiklerini kontrol et, edemediklerini bırak, ama bırakmak eylemsizlik değil, eylemin doğru nesneyi bulması. Sartre’ın “varoluş özden önce gelir” dediği yerde senin adamın sanki özü aramakla o kadar meşgul ki varoluşu yaşamayı unutuyor. “Senin adamın” Bunu sevdim.

Çernişevski'nin "Ne Yapmalı?" sorusuna karşı tutumunu anlıyorum. O uçuk mu uçuk sosyalist rasyonalizme "insanlar doğru eğitilirse doğru davranır" düşüncesinde çok haklısın, bu eleştiri meşru. Ütopik rasyonalizm insanı çok düz anlıyor, çok basit modelliyor, karanlık tarafları es geçiyor. Atış serbest değil mi? Ama eleştiriden ötesi var mı? "Kristal Saray yanlış" diyebiliyorsun ama "o zaman ne doğru?" sorusuna cevap verebiliyor musun ya da vermek istemiyor musun? Çünkü cevap vermek taahhüt etmek mi, taahhüt etmek riske girmek mi, riske girmek yaralanabilmek demek mi, ben söyleyim, senin adamın yaralanmamak için her şeyi yapıyor. Kafasına ne eserse, aklına ne gelirse onu söylüyor.

Saçmalık! Elinin körü be Dosto sen bu adamı yarattın ve sonra ona acıydın. Ama acımak yetmez. Acımak bazen suç ortaklığına dönüşür.

Senin adamın geneleve gidiyor, bu eylem bile zaten anlamlı, çünkü gerçek bir yakınlığa gidemediği için satın alınmış bir yakınlığa gidiyor ve Liza ile konuşuyor, ona güzel şeyler söylüyor. Sahte mi samimi mi? Bence ikisi de. Bu ikilemi sen çok iyi tutuyorsun. Senin adamın Liza'ya gerçekten dokunan şeyler söylüyor, onu görmek istiyor, onu anlıyor ama aynı zamanda bu görme ve anlama iktidar isteğiyle kirlenmiş. "Seni kurtarabilirim" fantezisi aslında "sen bana muhtaç olabilirsin ve bu beni güçlü yapar" fantezisi bu. Liza sana inanıyor. Ertesi gün geliyor. Senin adamın onu kovuyor, çünkü o gelmediği sürece kurtuluş fantezisi sürebilir, ama geldiğinde gerçeklik o fantezinin üstüne oturur ve fantezinin senin adamına ihtiyacı yoktur.

Yakınlık hem çekici hem tehlikeli değil mi? İhtiyaç var ama ihtiyacı kabul etmek yaralanma riski demek. O yüzden ya itiyorsun ya da aşırı yapışıyorsun, her ikisi de senin adamının gerçek bağlanmasını engelliyor. 2026’da aklı başında biri çıksa senin adamının Liza’ya yaptığı güvensiz bağlanmanın kitabı örneği diyebilirdi :)

Şimdi zihnimde bu düşünceler çağlarken bir yandan kendi apartmanımı düşünüyorum, komşularıyla kaç kez gerçekten konuştum, kaç kez sadece “merhaba” dedim ve geçtim, kaç kez asansörde telefona baktım ki göz teması kurmak zorunda kalmayayım.

Demin merdivenden inerken apartman kapısını açamadım Dosto. Anahtarı bir türlü bulamadım ceplerimde, buluyorum, sonra kapı kilidine girmiyor, sonra giriyor ama açılmıyor, sonra açılıyor ama takılıyor ve bütün bu süre boyunca arkamda birisi bekledi, sakın bekledi, sonra yardım teklif etti, sesini duyunca irkildi bir şey içimde. Açmak için bana bakarken karşımdakinin gözlerinde kendi gözlerimi gördüm, kendi gözlerimde ise senin çaresizliğini gördüm o an Dosto. Senin adamın her gün bu kapı önünde yaşıyor, hem gerçek hem mecazi ve kapıyı açmak yerine kapıya bakmayı tercih ediyor, çünkü açmak karşı tarafın içeri girmesi demek.

Bir subay seni görmeden kaldırımında iterek geçti diye senin adamının zihninde bu yıllarca yüklü bir komplekse dönüşüyor. İntikam planları, kurumlar, hayali diyaloglar, sahte gali-biyetler. Okuyanlar biliyor, gerçek karşılaşma oluyor ama o kadar önemsiz ki “omuz omuza geçtim ve o çekilmedi” zafer

yok, çünkü zafer hiçbir zaman asıl mesele değildi.

Öte yandan tamam, tanrı öldü ve değerler artık gökten gelmiyor. Bu yaratma eylemsel bir şey, oturup düşünmek değil, yaşayarak inşa etmek. Senin adamın bu anlamda Nietzsche'nin tam karşısında. Bilinçli ama eylemsiz. Anlıyor ama yapmıyor. Biliyor musun şimdi bu yazıyı okusa Nietzsche ona "resentiment" derdi. Senin adamın kıskanç ve öfkenin iç dünyaya dönerek değerlerin yeniden yorumlanmasına yol açıyor.

Bak bakalım çıkış mümkün mü? Her çıkış bir başka çöküş mü? Bence şöyle, çıkış kaçınılmaz olarak kirli. Liza'ya iyi davranmaya çalıştığında da bir şeyleri yanlış yaparsın. Subaya meydan okuduğunda da bir yerde tökezlersin. Kalabalığa girdiğinde kimlik kaybı yaşarsın. Yeraltına döndüğünde rumination döngüsüne girersin. Ama bu kirlilik çıkışı değersiz kılmıyor. Aksine, bu kirlilik çıkışın gerçekliği. Mükemmel çıkış yok ama bu mükemmel çıkışı beklemenin gerekçesi olmaz.

Ankara yeniden. Akşam. Metro dönüşü. Aynı vagon, aynı kalabalık-yalnızlık, ama şimdi başka bir gözle bakıyorum ya da bakmaya çalışıyorum, ki bu "çalışmak" kelimesi önemli, çünkü kendiliğinden olmuyor hiçbir şey. Karşımdaki adam uyuyor, başı öne eğik, elleri dizinde, telefonu gevşek tutuyor ve bu küçük sahne bende bir şeye dokunuyor. Bu adam şu an DMN'de. Bu adam şu an reklam almıyor, algoritma tarafından yönlendirilmiyor, onay beklemiyor. Uyuyor. Ve bu basit eylem, bu metro vagonunda uyumak bana kalırsa en az utanılacak eylemlerden biri günümüzde.

Sentez

yapmam

gerekiyor.

Yerüstü: aşırı uyarım, kalabalık baskısı, Asch'ın odası büyümüş ve ekrana taşınmış, spotlight effect gerçekleşmiş, kimlik rekabet ve karşılaştırmanın hammaddesine dönmüş, dikkat satılıyor ve biz hem satıcı hem müşteriyiz, paranoyak yalnızlık kalabalığının tam ortasında çiçekleniyor.

Yeraltı: içe kapanma, ruminasyon, eylemsizlik, güvensiz bağlanmanın savunma kalesi, başkasının içeri girmesi korkusu, her şeyi anlamanın her şeyi yapamamak için bahane olması, absürdizm.

İkisi de çöküş. İkisi de ayrı yollardan aynı yere gerçek bir ilişkiden, gerçek bir eylemden, gerçek bir taahhütten uzaklaşmaya götürüyor. Dikkat ekonomisi bu ikilikten besleniyor, hem yerüstünü şişiriyor hem yeraltını kışkırtıyor, ikisini aynı anda satıyor, seni kalabalıkla dolduruyor ve aynı anda o kalabalıktan kopuk hissettiriyor, çünkü kopmak seni tekrar doldurulabilir kılıyor.

Parçalanmış bilinç. Modern çağın en büyük ihracatı bu. Dikkat sekiz saniyeye inmiş, balıktan aşağı ve bu veri reklamcılarının elinde bir silah, içerik üreticilerinin elinde bir baskı, kullanıcıların elinde ise bir utanç. Sekiz saniye. Ben bu cümleyi düşünürken kaç kez telefona baktım? Saymak istemedim.

Peki ne yapmalı? Burada sana karşı çıkıyorum, net olarak, son kez, anlamak haklı çıkarmak değil. Yeraltı adamını anlamak güzel, hatta gerekli, kendini tanımak, döngülerini görmek, patolojini adlandırmak. Ama bu anlama bir amaç için

var olmalı, dönüşüm. Psikanalizin ilk vaadi bu, içgörü özgürleştirmeli. Sadece içgörü biriktirmek ise yeni bir köşe. Daha şık, daha entelektüel, ama yine bir köşe.

Adler'in sosyal ilgi kavramını düşünüyorum, insanın anlam bulmasının ancak toplulukla gerçek bağ kurarak mümkün olduğu fikri romantik değil, bu neredeyse işlevsel. Yalnız bir zihin kendi üzerine döner. Başkasıyla temas eden bir zihin yön bulur. Bu yönelme mükemmel olmak zorunda değil, bu temas kirli ve tamamlanmamış olabilir ama gerçek olmak zorunda.

Eşik diyorum. Bu kelimeyi seçiyorum. Ne içeri ne dışarı. Ne yer altı ne yer üstü. Kapı önünde durmak. Ama durmak sonsuza dek değil, durmak farkında olmak için, sonra adım atmak için. Farkındalık hastalık değil, farkındalık araç. Araç amaca hizmet etmediğinde amaç kaybolur ve araç kendisi amaç olur ve işte o noktada yeraltı doğuyor.

Merdivenden inerken kapıyı açamadım, evet. Ama açtım sonunda. Bu küçük şey. Bu çok küçük şey. Ama bu küçük şeyin içinde bütün mesele var, açmak, birinin içeri girmesine izin vermek, görmek ve görülmek, bu kadar basit ve bu kadar zor ve bu kadar bütünüyle, tas tamamıyla insan.

Ah be Dost. Belki de sen bunu biliyordun. Ama söylemedin.

Bu metin bir analiz değildir. Bir roman değildir. Bir deneme değildir. Bir zihnin kendi kendine konuşmasıdır. Ve o zihin şu an Ankara'dadır, 2026'dadır, ve hala kapı önündedir:)

12/05/2026 / ANKARA

ΑΓΟΡΑ
KİTAP KULÜBÜ

Ya hepimiz aynı hikâyenin farklı cümleleriyeek?

**Bir hikâye düşünün.
Ama kimse baştan sona bilmiyor.**

**Bir karakter düşünün.
Ama onu her bölümde başka bir zihin yeniden kuruyor.**

**Agora Yankı, bir yazı kulübünün ortak hayalinden doğan kolektif bir anlatı.
Her bölüm başka bir kalem, başka bir bakış, başka bir soru...**

**Varoluşun ağırlığı, kimliğin parçalanışı, ilişkilerin kırılmanlığı, hayatın
absürd dansı ve ölümün gölgesi...**

**Bir yankı.
Ve o yankının içinde belki de kendi sesinizi duyacaksınız...**